

Daardoor wordt de lezer geneigd ook bij andere gedeelten zijn twijfel plaats te geven.

Aan den godsdienst wordt een groote plaats ingeruimd. Deze boeren waren meerendeels kerksche menschen. Maar hun geloof was niet bestand tegen de verleiding. Slechts bij enkelen vermocht het redding te brengen. De vrome meester echter wordt door zijn zondegevoel tot krankzinnigheid gebracht. De schaduw laat de schrijver zoo zwart vallen, dat het geloofslicht er niet door kan schijnen.

Een nadeel van den opzet is ook, dat er sommige stukken ingevoegd zijn, die eigenlijk niet meer met het verband te maken hebben, dan dat zij juist in dien strengen winter gebeurd zijn. De toon is daarin ook lichter, de stijl humoristisch soms, en sterk contrasteerend met dien der andere verhalen.

De hoogte van zijn vorige werken bereikte de schrijver hierin m.i. niet. Maar hij gaf toch een literair hoogstaand boek, waarin de bijna legendarisch-historische winter aangrijpend geteekend werd. Een boek waarin de psychologie van den boer en zijn land, hun onverbreekelijke saamhoorigheid meesterlijk is beschreven.

Gr.

H. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Zelfbeproeving.

VI.

Hoe dan de zelfbeproeving wel moet zijn, daarover gaan wij nu enkele dingen zeggen.

God de Heere heeft Zich met Zijn volk gesteld in verbondsbetrekking.

In verband met het onderwerp, waarover het in deze artikelen gaat, behoeven wij „de leer der verbonden” niet in den breedte te behandelen.

Alléén dit.

De verbondssluiting gaat uit van God.

Er is in het verbond van God met Zijn volk geen sprake van twee min of meer gelijkwaardige partijen, die op voet van gelijkheid tot elkaar komen om saam te onderhandelen over de sluiting van een verbond.

Alles gaat uit van God.

Om het zoo eens te zeggen: „Hij ordinoert het verbond”.

Hij besluit, dat het verbond er zal zijn.

Hij stelt vast met wie dat verbond zal worden opgericht.

Hij bepaalt welke voordeelen dit verbond zal meebrengen voor de bondelingen en aan welke voorwaarden zij zich zullen hebben te onderwerpen.

Hij is het, die van Zijn kant tot den mensch komt om dien mensch in dat verbond op te nemen. De weldaden des verbonds komen ook alléén van Hem.

Het is alles van God; in zooverre zou men dit verbond éénzijdig kunnen noemen.

Maar omdat het een verbond is, kan het niet éénzijdig blijven.

Een verbond immers veronderstelt altijd twee of meer partijen.

Het verbond Gods met Zijn volk krijgt daarom niet eer zijn beslag, dan wanneer het volk, dat Hij tot dat verbond verordineerde, met wie Hij dat verbond opricht, ook in dat verbond toestemt, dat verbond aanvaardt.

Met minder kan het niet toe, meer wordt er ook niet gevraagd.

* * *

En laten wij nu de dingen eens concreet nemen. Daar wordt in de gemeente een kind geboren.

Naar Gods eigen woord behoort dat kind tot hen, met wie Hij Zijn verbond opricht.

Zoodra dus dat kind het aanzijn heeft ontvangen, komt God voor dat kind staan en zegt tegen dat kind:

„Mijn kind, gij behoort tot Mijn bondsvolk. Ik geef u in Christus het eeuwige leven; Ik vraag van u, dat gij dat gelooft en dat gij wandelt in den weg der gehoorzaamheid, doende alles, wat Ik in Mijn Woord van Mijn volk vraag”.

Nu zijn er twee mogelijkheden.

Dat kind kan zeggen: „neen, ik wil niet”.

In dat geval zal dat kind natuurlijk door dat verbond niet behouden worden.

Want omdat het een verbond is, kan het nooit zijn beslag krijgen, dat wil óók zeggen, kan het voor den mensch-bondeling zijn leven-gevend karakter niet ontplooiën, tenzij die mensch dat verbond aanvaardt.

Neen, als de mensch het verbond, waarmee God hem tegemoet treedt, niet beaamt, zal het oordeel, dat over hem komt zwaarder zijn, dan dat, waardoor de niet-bondeling getroffen wordt.

Maar —, de mensch kan ook dat verbond aanvaarden, Gods belofte gelooven en den eisch Gods over zijn leven laten heerschen.

In dat geval wordt de mensch in den weg van dat verbond behouden, ontvangende de zegeningen, die hem krachtens dat verbond zijn toegezegd.

Verbondsaanvaarding, dat is het eenige, dat van den bondeling wordt gevraagd; het geloof in Gods belofte, het zich buigen onder den, geheel ons leven omvattenden, eisch van het volbrengen van Gods geboden.

Wie daar oog voor heeft, kan ook gemakkelijk inzien, waarin bestaan moet de zelfbeproeving, waartoe de gemeente des Heeren geroepen wordt.

De eerste vraag van zelfbeproeving moet zijn: „Geloof ik Gods belofte, dat Hij mij in Christus tot Zijn kind aanneemt en het eeuwige leven geeft?”

En nu kan ik mij voorstellen, dat menigeen, die dit leest, zegt:

„Hoe heb ik het nu? Eerst heeft de schrijver gezegd, dat er in de gemeente van Christus geen plaats is voor de vraag: „is mijn geloof wel echt?”

En nu zegt hij: „de eerste vraag van zelfbeproeving moet deze zijn: „geloof ik wel?”

Wordt daardoor nu niet door de achterdeur weer binnengehaald, wat eerst door de voordeur was uitgezweven?”

Ik kan mij voorstellen, dat zulk een gedachte rijst; en toch, dat zou berusten op misverstaan van wat ik gezegd heb.

Bij de door mij afgewezen vorm van zelfonderzoek gaat het altijd weer over de vraag: „ben ik wel zulk een mensch, dat ik mij mag toeëigenen de goederen des verbonds?”

Garder: Timannus Alberti.

Dorspyck: Wesselus Groningensis.

Elspeet: Johannes Hesselius.

Putten: Petrus Kinsius, propter adversam validitatem geëxcusiert.

Heerde: Jacobus Schonhovius.

Oen: Thomas Dinxlakius.

Osterwolde: Johannes Nuckius.

3. Uth dem Arnemischen Classe sint verschenen D. Petrus Sonnius, dienaar tot Ede, mit Antonio Wedaco, dienaar tot Bennekom, verthonnende ein missive in platze van credentz, welke die broders annemen voer ditmaell, doch achten dat datselve vorthan niet behoere te geschieden.

4. Sint vorgelesen die acta Classis gehalten lestmaell tot Epe, en dewil darin beschloeten datt in desen tegenwoordige classe solde gedaen worden, is volgens affgehandelt.

5. Also bevonden wort in onsen Classe dat sommige dienaar van den verstorvenen eenige middelen geneiten, synde een deell haeres stipendii, daerdoor die lieden worden befestigt in haerer superstitiën, sal datselve gereferiert worden ad Synodum, om aen te halden by den Edl. Hove solcks weggenomen te worden end ein ander onderholt gestelt.

6. Is geresolveert dat Thomas Dinxlacken (te Oene) behoert geconfirmiert te worden in ministerio van D. Vosskulio (van Epe), gelyck in voergaenden Classe beschloeten.

7. Sall achterfolgt werden den 20 artiickell des Synodi gehalten tot Zutphen Anno '96, datt die gantzte faste dor sall die historie des lijdens Chri (Christi) des Friidags gepredigt worden end niet op den guden Friidagh (so men hem noempt) alleen.

8. Angaende den koster tot Vorthuisen is gedaen, dat dem Synodo wille believen ernstlicke antehalden aent Hooff, dat die toverische koster solle mogen niet allein van sijnem deinst, maer ock van

Hoe men het wendt of keert, de telkens weer in onze kringen gestelde vraag: „geloof ik wel echt?” komt tenslotte hierop neer:

„Mag ik wel gelooven?”

Ik weet wel, men ontkent dit telkens weer, maar rustig nadenken zal, naar mijn overtuiging, er toe moeten leiden, dat men dit toegeeft.

„Mag ik wel mij Christus toeëigenen?”

Maar dat is geheel iets anders, dan de vraag der zelfbeproeving:

„Geloof ik wel Gods verbondsbelofte, mij in den doop beteekend en verzegeled?”

Kort en klaar saamgeval zou ik het verschil tusschen het door mij afgewezen zelfonderzoek en de door mij verdedigde zelfbeproeving aldus onder woorden kunnen brengen:

„In het eerste geval gaat het over de vraag, of God mij wel heeft gegeven wat ik noodig heb, n.l. de wedergeboorte, waardoor het mij alleen mogelijk is werkelijk te gelooven; in het tweede geval gaat het over de vraag, of ik wel doe wat God van mij vraagt, n.l. gelooven in Zijn belofte.

Zoo gezien wordt het nog duidelijker, dat er alleen voor dien laatste vorm van zelfbeproeving plaats is in het leven der gemeente van Christus. God zal wel zorgen, dat Hij Zijn belofte aan mij houdt; ik heb te zorgen, dat ik doe, wat God van mij vraagt, n.l. gelooven.

Daarom moet ik mijzelf altijd weer die vraag stellen: „geloof ik, op grond van Gods belofte, in gehoorzaamheid aan Zijn eisch, dat ik in Christus Gods kind ben?”

Die vraag is niet moeilijk te beantwoorden.

De vraag van zelfonderzoek, waarvoor men zich duizendmaal plaatst: „is mijn geloof wel echt, ben ik wel wedergeboren?” daarmee komt men nooit klaar.

Maar deze eenvoudige vraag: „geloof ik op dit oogenblik, dat ik deel heb aan de goederen des verbonds?” die vraag kan ik elk oogenblik met ja of neen beantwoorden.

En waartoe moet deze zelfbeproeving dienen? Welke beteekenis heeft het stellen van die vraag voor mijn leven?

Daarover in een volgend artikel.

D. v. D.

„Petrus Datheens Psalmen Davids”

in Dr J. Pollmann's „Ons Eigen Volkslied”

door Jan Zwart.

VII.

Neen! om Datheen voor wat hij destijds in arge-looze onschuld uitrichtte, zóó te kapitelen als Dr Pollmann ondernam, is onbarmhartig en overdreven fel.

Men kan geen enkele verzameling geestelijke- en wereldlijke liederenboeken, één- of meer-stemmig bewerkt, uit 's mans tijd opslaan of het aantal „valsche accenten” ligt er net zoo afschuwelijk in opgestapeld!

Doch DIE valscheden-in-accentueering en dus

usu fructuum (vruchtgebruik) geremoviert, end dem jezigen so denn deinst is volbrengende moge gefolgt werden.

9. Also Goswinus Dorr doleert vanwege twe muddle roggens so hem twe jaeren sint resterende by den Richter int Oldebroeck, hebben Winandus Johannis end Ernst Reeft end D. D. Jacobus Warnerius op haer genomen den Richter darom antosprecken, dat vorgen. Goswinus moge content werden, ende so niet, dat het Synodus wolle anhalten by den Edl. Hove om deinselve dartho te helpen, so niet sall hem geine dimissie gewelgerl.

10. Verstaende die broeders des Classis dat den olden Pastoor tot Wihe is gekomen op den Gelderschen bodem tot Vorchten end darselbst in tyt van ein jaer twee lijchpredig gedaen, so findet het Classis guet, dat het Synodus wolle scriven an den Synodum van Overissel dat solck inconvenient moge so veel mogelick getolliert (opgeheven, nagelaten) werden.

11. Joh. Nuckius, dienaar tot Osterwolde is van Do Ellardo Maenio end D. Zwitterio, daertho gecommittiert, geëxaminert worden, also dieselve haer gerapportiert darvan gedaen, end daervan befonden temlich geantwort te hebben, so finden die broederen guet, datt dieselve sall voer einen wettlick dienaar gehalten werden.

12. Is gefragt van die kereke van Harderwyck off man sall mogen lesen voer den fragen des Catechismi ein spruck der schriftuer, dienende tot verklaringh der fragen, so (die) sollen verklaert worden op den tyt.

Antwort, datt die broederen guet finden datt ein elk kerek darin sall doen, watt haer dunkt stichtelick te wesen.

13. Also den Classis van Harderwyck folgt op het Classis van Zutphen einen dienaar in het leger te senden, so hebben die broders des Classis dartho genominert mit gemeinen kuerstemmen D.

Acta van de Classis Neder-Veluwe

1592—1620.

Transcriptie van G. van der Zee, Herv. Pred.

XIV.

Bijgehoovige praktijken. Lijdenspredikaties. Twee mud rogge. Pastoor van Wijhe te Vorchten. De pastoor van Oosterwolde eindelijk als predikant toegelaten. Viering des H. Avondmaals. Eenheid in het onderwijs. Onwillige koster te Oene. De pastoor-herbergier te Ermelo wil de pastorie niet verlaten. Deputaten.

Acta Classis gehalten den 21 Aprilis binnen Hattem, Anno 1601.

1. Nae anroepingh des Naems des Heeren sint door gemeine stemmen geëligiert in presidem Joh. Sanderus; In Assessorem Winandus Joes (Johannes). In scribam Wimarus Stypellius.

2 Van Harderwyck verschenen op desen Classem Ellardus Maenius, minister, D. D. Jacobus Warnerius, olderligh.

Elburgh: Winandus Joes (Johannes), Dienaar; Burgmr Ernst Reeft, olderlingh.

Hattem: Joes (Johannes) Sanderus, Dienaar; Peter Schrassert, olderlingh.

Niekerek: Joes (Johannes) Zwitterius, Dienaar; Elbert Berentz, olderlingh.

Vorthuisen: Wolterus de Bruin, Dienaar, sonder olderlingh.

Eepe: Joes (Johannes) Voskuill, sonder olderlingh.

De vorgesettefde sint gecompariert mit behorlicke credentz, die naefolgende sonder olderlingh end credentz brieven:

Nunspeet: Tilmannus Mylius.

Oldebroeck: Goswinus Dorr.

Ermell: Wimarus Stypellius.

Barnefelt: Reineus Winecopius.

heelemaal nie die Dr Pollma psalmrythme kerkezing in mann zoo fun

Dáár hebben niet alleen bij gelische kerke uitvoerings-pra melijk: de ve declamerend lismatige oude aan, meer en bondene; bene anderingen y die zooals w nader zullen niteenrekken met staarten hebben.

Het was var waaruit officië aanwezigheid onze Constan

sleepend kerkschend gemeen kruipend in C. v. Winterf meine und Ch naleerde: „He „wijzen's afs „uniformiteit „als noodlottig „Het is de eers „dien kunstloe „heden onder als Jozef Goltz W. Bäumkers

lied in seine 2 „Met de ou „de teksten. 2 „toonsoortkara „seerd, d.w.z. „bracht en va „sieringen vos „voudigd en „noten van gel „daardoor bun „zame sleepen „die heden no

En van een schrift aangele ralen geharm in zijn „Gesci der Ev. Kirch „oude melodie „vorm. Daar w „vormen nog e „vergelijking m „trekking tot „diek, beduide „neelen uit he „miek is vlak „deelte volmae „derlijke regel „óp-maat beg „merkt Doorg „ringen geven „dern karakter „gebruikte sep

Ellardus Ma Harderwyck.

14. Die Clasi tusschen het om die kosten gedeputerden met advis des

15. Deweil g spuret wort d begeert het Cl vell mogelijk i

16. Also voer len platten la maell des Hee datselve wor darin nachlae denselve vorl

17. Deweil d soude volgen u te platten lanc die broeders s Synodum.

18. Angeseher den steden so lange joegt tot wort, diewelek damenten in schade) lijden, dat dem Syno Classis, die fu len vereenicht Scholen van J

19. Befonden is beschloeten schien door g van malkand guet, dat aln niet deinlick (PROCU